

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної роботи
доц. Пантелеймонов А.В.

2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Туристичне країнознавство

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**

галузь знань **24 Сфера обслуговування»**

спеціальність **242 «Туризм»**

освітня програма **«Туризм»**

вид дисципліни **обов'язкова**

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2018 / 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2018 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

канд. екон. наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Гапоненко Г.І.
канд. геогр. наук, доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Грицак Ю.П.

Програму схвалено на засіданні кафедри
туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від “28” серпня 2018 року № 1

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ А.Ю. Парфіненко
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією
факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2018 року № 1

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин
та туристичного бізнесу

_____ Л.І. Григорова-Беренда
(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Туристичне країнознавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра за спеціальністю 242 «Туризм»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Туристичне країнознавство» є формування у студентів знань з теорії та методики країнознавчого аналізу для сфери туризму, туристичної специфіки окремих регіонів, країн та туристичних центрів.

1.2. **Завданням** вивчення дисципліни «Туристичне країнознавство» є теоретична і практична підготовка майбутніх туризмознавців з питань:

- науково-методологічних засад країнознавства;
- специфіки, особливостей та технології проведення країнознавчого дослідження у сфері туризму;
- туристичного районування світу та застосування регіонального підходу до туристичної оцінки країн і регіонів;
- структури та методики проведення комплексної туристичної характеристики країни, що виступає в ролі туристичного об'єкта чи експортера туризму;
- комплексної оцінки туристичного потенціалу туристичних регіонів світу, провідних туристичних країн та їх туристичних центрів.

1.3. Кількість кредитів

4 кредити

1.4. Загальна кількість годин

120 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	14 год. (4 ауд., 10 дист.)
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
56 год., в т.ч.	106 год., в т.ч.
Індивідуальні завдання	
Контрольна робота 16 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Результатом вивчення дисципліни «Туристичне країнознавство» стають компетенції майбутніх фахівців туризму щодо складання, професійного використання в роботі та презентації комплексної туристичної характеристики країни чи регіону на основі дослідження, вивчення та опису тих особливостей географічного, природного, політичного, економічного, соціального, культурного середовища та ін., які з одного боку роблять ту чи іншу країну привабливими туристськими дестинаціями, а з другого боку дозволяють підвищити якість обслуговування іноземних туристів в Україні.

У результаті вивчення дисципліни студент має **знати**:

- особливості політичної картини світу;
- глобальні тенденції розвитку туризму у світі;
- основні концепції країнознавчих досліджень;
- специфіку просторово-територіальної організації країн світу;
- туристичні макрорегіони і регіони світу;
- туристичні ресурси країн світу;
- географію основних напрямків розвитку туризму (ділового, релігійного, лікувального-оздоровчого, туризму з метою відпочинку та розваг) та ін.

вміти:

- збирати та аналізувати інформацію;
- працювати з фіксованою інформацією, з довідковою літературою, складати тексти доповідей, виступів, статей;
- аналізувати існуючий рекреаційний потенціал країн, визначати перспективи його використання;
- використовувати дослідження світового ринку послуг з метою розробки турів;
- визначати потенційний попит споживачів рекреаційних послуг задля розробки проектів нових турів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ТУРИСТИЧНЕ КРАЇНОЗНАВСТВО

Тема 1. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації

Виникнення і сутність національної держави. Зростання ролі національної держави. Особливості впливу глобалізації на національну державу: економічний, політичний та культурний суверенітет під загрозою.

Інституціоналізація туризму. «Рекреаційний бум». Народження «Homo Viator» (людини подорожуючої). Туризм як чинник глобалізації. Функції туризму за умов глобалізації. Туризм – нова роль для національної держави. Парадигма туризму XXI століття.

Мобільність – принципний концепт нової туристичної парадигми. Концепція сталого розвитку туризму – нова філософія подорожування. Екологічний імператив як складова нової туристичної парадигми. Диверсифікація ринку туристичних послуг як вияв соціологізації туризму.

Тема 2. Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна

Основні етапи розвитку країнознавчих знань та інституціоналізація країнознавства.

Туристичне країнознавство: історія, становлення, об'єкт, предмет, функції.

Принципи, методи та закономірності у країнознавстві.

Тема 3. Політична карта світу – основа країнознавчих знань

Розмаїтість країн сучасного світу. Поняття «держава» та «країна». Основні форми правління та адміністративно-територіального устрою. Незалежна держава, колонія, протекторат, підопічна територія. Особливості державного ладу. Монархічна форма правління. Республіка. Форми адміністративно-територіального устрою. Унітарна держава, федеративна держава, конфедерація, протодержава.

Расові та етнічні відмінності людства. Мовне розмаїття населення Землі. Релігійна строкатість світу.

Тема 4. Просторово-територіальна організація країн світу

Поняття «географічне положення держави». Основні ознаки географічного положення: дистанційність, детермінованість, потенційність. Політико-географічне положення держави: фізико-географічна, економіко-географічна, транспортно-географічна, геополітична та геостратегічна складові. Просторово-територіальна площина політико-географічного положення держави: глобальне, регіональне, локально-сусідське політико-географічні положення.

Визначення поняття «цивілізація». Огляд цивілізаційних теорій (М. Данилевський, О. Шпенглер, А. Тойнбі, С. Хангтінтон).

Формування сучасного світового господарства: зародження, еволюція. Євроцентризм світового господарства та його причини. Світо-системна теорія І. Валерстайна.

Тема 5. Туристичний образ та імідж країни

Поняття «образ» – «імідж» – «бренд» території: ієрархія, сутність, властивості та специфіка застосування.

Методологічні основи створення туристичного іміджу країни

РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЯ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ СВІТУ

Тема 6. Туристичні ресурси країн Північної, Центральної та Східної Європи

Особливості туризму з метою відпочинку та розваг в Європі. Європейський макрорегіон як найбільший ринок виїзного туризму. Основні фактори внутрішньо європейського

туристського обміну. Основні центри лікувально-оздоровчого туризму в Європі. Розповсюдження ділового туризму в країнах Європи. Основні центри паломництва християн.

Тема 7. Країни Середземномор'я

Поняття «Середземномор'я». Основні країни. Фізико-географічні характеристики регіону. Специфіка туризму.

Тема 8. Країни Північної і Латинської Америки

Особливості туризму з метою відпочинку та розваг в країнах Північної і Латинської Америки. Основні центри лікувально-оздоровчого туризму в Північній Америці. Розповсюдження ділового туризму.

Тема 9. Туристичні ресурси країн Африки, Австралії та Океанії

Туризм з метою відпочину і розваг в країнах Африки. Лікувально-оздоровчий туризм на Африканському континенті. Інші види туризму.

Тема 10. Туристичні ресурси країн Азії

Особливості туризму з метою відпочинку та розваг в країнах Північної і Латинської Америки. Основні центри лікувально-оздоровчого туризму в Північній Америці. Розповсюдження ділового туризму. Основні центри релігійного туризму в ісламі та буддизмі.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.												
Тема 1. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації	10	2	2			6	10	1				9
Тема 2. Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна	10	2	2			6	10	1				9
Тема 3. Політична карта світу – основа країнознавчих знань	10	2	2			6	10	1				9
Тема 4. Просторово-територіальна організація країн світу	10	2	2			6	10	1				9
Тема 5. Туристичний образ та імідж країни	10	2	2			6	10	1				9
Разом за розділом 1	50	10	10			30	50	5				45
Розділ 2.												
Тема 6. Туристичні ресурси країн Північної, Центральної та Східної Європи	12	5	5			2	12	2				10
Тема 7. Країни Середземномор'я	10	4	4			2	10	1				9
Тема 8. Країни Північної і Латинської Америки	10	4	4			2	10	2				8
Тема 9. Туристичні ресурси країни Африки, Австралії та Океанії	12	5	5			2	12	2				10
Тема 10. Туристичні ресурси країн Азії	10	4	4			2	10	2				8
Разом за розділом 2	54	22	22			10	54	9				45
Контрольна робота	16					16	16					16
Усього годин	120	32	32			56	120	14				106

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації	2	
2	Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна	2	
3	Політична карта світу – основа країнознавчих знань	2	
4	Просторово-територіальна організація країн світу	2	
5	Туристичний образ та імідж країни	2	
6	Туристичні ресурси країн Північної, Центральної та Східної Європи	5	
7	Країни Середземномор'я	4	
8	Країни Північної і Латинської Америки	4	
9	Туристичні ресурси країни Африки, Австралії та Океанії	5	
10	Туристичні ресурси країн Азії	4	
	Разом	32	

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації»	6	9
2	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичне країнознавство як навчальна та наукова дисципліна»	6	9
3	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Політична карта світу – основа країнознавчих знань»	6	9
4	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Просторово-територіальна організація країн світу»	6	9
5	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичний образ та імідж країни»	6	9
6	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країн Північної, Центральної та Східної Європи»	2	10
7	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Країни Середземномор'я»	2	9
8	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Країни Північної і Латинської Америки»	2	8
9	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країни Африки, Австралії та Океанії»	2	10
10	Опрацювання навчального матеріалу, додаткової рекомендованої літератури з теми «Туристичні ресурси країн Азії»	2	8
	Контрольна робота	16	16
	Разом	56	106

6. Індивідуальні завдання

Написання контрольної роботи з дисципліни «Туристичне країнознавство».

Контрольна робота передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Контрольна робота виконується

студентом самостійно. Студент має право самостійно обрати тему роботи заздалегідь узгодивши її з викладачем. Оцінка враховується при виставленні загальної оцінки з дисципліни.

Контрольна робота складається з титульної сторінки, змісту, вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел та додатків за необхідності. Вступ має розкривати актуальність обраної теми, мету та завдання написання роботи. Основна частина має складатися з кількох пунктів, що послідовно розкривають тему роботи. У висновках повинні міститися власні міркування щодо досягнутої мети.

В друкованому варіанті обсяг роботи повинен становити 20-25 стор., де вступ – 2 стор., основна частина – 15-18 стор., висновок – 1,5-2 стор., список використаної літератури – 2-3 стор.

Термін виконання – не пізніше ніж за 20 днів до початку залікового тижня. Детальні вимоги до змісту індивідуальних завдань, критерії оцінювання та оформлення контрольної роботи наведені в НМКД «Туристичне країнознавство».

7. Методи контролю

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах:

- оцінювання роботи студентів під час практичних занять;
- оцінка за індивідуальну роботу студентів;
- проведення проміжного контролю;
- проведення підсумкового контролю.

Загальна оцінка з дисципліни визначається як сукупність балів, що студент отримує за змістовні модулі та модульний контроль.

Проміжний контроль знань студентів здійснюється шляхом проведення тестування з основних навчальних елементів змістовних тем. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за першим та другим розділом, дорівнює 60.

Підсумковий контроль здійснюється у форму екзамену. До екзамену допускаються студенти, які мають достатню кількість балів з поточного контролю та написання і захисту реферату. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань становить 40.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100.

8. Схема нарахування балів

Приклад для підсумкового семестрового контролю в формі екзамену з екзаменаційною роботою:

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання										Разом	Екзамен аційна робота	Су ма	
Розділ 1					Розділ 2								Індивідуальне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	60	40	100

T1, T2 ... T10 – теми розділів.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни

Поточний контроль – 60 балів.

З них:

- активна робота на семінарських заняттях – 30 балів;
- поточний контроль – 20 балів;

– контрольна робота – 10 балів.

Критерії оцінювання контрольної роботи з дисципліни «Туристичне країнознавство»:

- Оформлення роботи 2 бали.
- Повнота викладеної інформації 4 бали.
- Захист роботи 4 бали.

Теми контрольних робіт з дисципліни «Туристичне країнознавство» додаються.

Умови допуску студента до підсумкового семестрового контролю (екзамену): виконання контрольної роботи, написання поточного контролю та робота на семінарських заняттях за результатами яких він набрав не менше 30 балів.

Підсумковий контроль 40 балів, в т. ч:

2 теоретичних питання – 30 б (2x15).

Визначення понять з дисципліни (відкриті тести) – 10 б (2x5).

Питання до екзамену додаються.

Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє після усної співбесіди. За підсумками поточного і підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно. Мінімальна кількість балів, які повинен набрати студент для одержання екзамену, становить 50 балів. Бали за відповіді на теоретичні питання викладач виставляє на оголошенні екзаменаційних оцінок після усної співбесіди.

Для дистанційної форми навчання

Вид навчальної діяльності	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів
Проміжний поточний контроль	40	20
Контрольна робота	20	10
Поточний контроль	60	30
Підсумковий семестровий екзаменаційний контроль	40	20
Підсумковий контроль	40	20
ВСЬОГО	100	50

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Александрова А.Ю. Международный туризм: Учебник. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 470 с.
2. Воскресенский В. Ю. Международный туризм. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2006. - 255 с.
3. География туризма : Учебник / И.Г. Филиппова, В.Л. Погодина, Е.А. Лукьянов. - Спб. : Изд. Дом «Бизнес-пресса», 2007. - 264 с.
4. Косолапов А.Б. Туристическое страноведение. Европа и Азия: учебно-практическое пособие. – М.: КНОРУС, 2005. – 400 с.
5. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. - К. : Знання, 2008. - 661 с.
6. Мальська М. П. Туристичне країнознавство. Азія та Океанія : навч. посіб. / М. П. Мальська, О. Ю. Бордун, М. З. Гамкало – К. : Центр учб. літ-ри, 2013. – 184 с.
7. Мальська М. П., Худо В. В., Цибух В. І. Основи туристичного бізнесу. - К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 272 с.
8. Парфіненко А.Ю. Національна держава і міжнародний туризм у вимірах глобалізації: вступ до курсу «Туристичне країнознавство» / А.Ю. Парфіненко. – Х.: Бурун Книга, 2009. – 128 с.
9. Парфіненко А.Ю. Туристичне країнознавство: Навч. посіб. / А.Ю. Парфіненко. – Х.: Бурун Книга, 2009. – 288 с.
10. Парфіненко А.Ю. Туристичне країнознавство: Підручник / А.Ю. Парфіненко, В.І. Сідоров, О.О. Любіцева. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Знання, 2015. – 551 с.
11. Петранівський В. Л., Рутинський М. Й. Туристичне краєзнавство. - К.: Знання, 2006. - 575 с.
12. Пик С. М. США - Велика Британія: "особливі відносини". - К.: Знання, 2006. - 283 с.
13. Сапожникова Е.Н. Страноведение: теория и методика туристского изучения стран: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. - М. : Издательский центр «Академия», 2004. -240 с.
14. Сапожникова Е. Н. Страноведение: Теория и методика туристского изучения стран: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений. — 2-е изд., испр. — М.: Издательский центр «Академия», 2004. — 240 с.
15. Стафійчук, В. І. Рекреалогія: навч. посіб. / В. І. Стафійчук. – 2-е вид. – Київ: Альтерпрес, 2010. – 264 с.
16. Страны и регионы мира: экономико-политический справочник/ под ред. А.С.Булатова. – М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 624 с.
17. Туристичне країнознавство: країни-лідери туризму : навч. посіб. – К. : Альтерпрес, 2008. – 436 с.
18. Туристичне країнознавство. Європа : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. П. Мальська, М. Гамкало, О. Ю. Бордун. – К. : Центр учб. літ-ри, 2009. – 224 с.

Допоміжна література

19. Бейдик О.О. Рекреаційне районування. // ГЕУ, в 3 -х т. - К. : Вид-во ім. М.П. Бажана, 1990. - т.3. - с. 120.
20. Бейдик О.О. Словник-довідник з географії туризму, рекреалогії та рекреаційної географії. - К. : Інститут туризму федерації профспілок України., 1998. - 130 с.
21. География международного туризма: Зарубежные страны: Учеб. пособие / Авт.-сост. Л.М. Гайдукевич, С.А. Хомич, В.А. Клицунова и др. - Мн. : Аверсэв, 2004. - 252 с.
22. Истомин В.И. Лагутенко Б.Т. Страны мира : справочник туроператора и туриста. - М. : Советский спорт, 2000. - 224 с.
23. Косолапов А.Б. Туристское страноведение. Европа и Азия. - М.: КноРус, 2005 - 400 с.

24. Особливості формування та реалізації туристичної політики держави: міжнародний, національний, регіональний досвід/ Колектив авторів за редакцією А.Ю. Парфінєнка, Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2013. – 280 с.
25. Ткаченко ПІ. Сталий розвиток туризму: теорія, методологія, реалії бізнесу. - К. : Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2006. - 537 с.
26. Русинський М.Й. Географія туризму України. Навчально-методичний посібник: Вид. 2-е, переробл і доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 160 с.
27. Все страны мира. Энциклопедический справочник / Авторы-сост. Родин И.О., Пименова Т.М. – М.: Вече, 2005. – 624 с.
28. Зорин И.В., Квартальнов В.А. Энциклопедия туризма: Справочник. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 368 с.
29. Розвиток туризму в Україні. Проблеми і перспективи: Збірник наукових статей. – К.: ІВЦ "Слов'янський діалог", 1995.- 244 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

45. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.
46. Державне агентство України з туризму та курортів. Офіційний сайт. – Режим доступу : <http://www.tourism.gov.ua>.
47. Офіційний веб-портал Верховної ради України. – Режим доступу : <http://rada.gov.ua>.
48. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО) – Режим доступу : <http://www2.unwto.org>
49. Офіційний сайт Всесвітньої Ради з туризму та подорожей (WTTC) – Режим доступу : <http://www.wttc.org>